

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛІ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
МОЛОДІЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ (ЧЕХАНУВ, ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
V Міжнародної науково-практичної конференції
«Розвиток професійної майстерності педагога в умовах
нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2022

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2022. 450 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 29-30 вересня 2022 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол №5 від 04.11.2022 р.)*

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2022

ЗМІСТ

Петровський О.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	14
Антончук О.М. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	19
Ataklı Saçak F PANDEMİ DÖNEMİNDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL TEKNOLOJİ	22
Бабовал Н. Р., Бабовал Д. С. ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	25
Балабанов С.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ.....	28
Барабаш І. О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ.....	32
Бартенєва І.О. РОБОТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ ПІДЛІТКАМИ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	36
Бачинська Н.Я. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО НАПРЯМУ «ГРА ДИТИНИ» В ДЕРЖАВНОМУ СТАНДАРТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	38
Березюк Д.І. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	40
Білоус І.І. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	42
Боднарук Н.В. АЛЬТЕРНАТИВНА ТА ДОДАТКОВА КОМУНІКАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТА СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ З ООП.....	44
Борисьонок М.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	47
Брик Р. С. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	49
Буняк Н. А. ОНЛАЙН-ЗАЙНЯТІСТЬ НА НИВІ ВИКЛАДАННЯ: РЕАЛІЇ СУЧАСНОСТІ..	52
Вітенко І.М. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЯК ТВОРЧА ПЛАТФОРМА ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»	54

Воробець О. Р., Луцан Н. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5-6 КЛАСАХ.....	60
Гайда В.Я.	
ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	63
Гармаш О. М.	
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНОВАНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	65
Герасимчук Г.І.	
КРЕАТИВНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ СУЧАСНИХ ЗЗСО.....	67
Главацька О.Г.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	70
Главацька О.Л., Грод І.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ....	73
Глядик М.Б., Зубаль І.М.	
ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ У РОБОТІ ІЗ ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	76
Голочинська І.О.	
СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ІНОЗЕМНОЇ (НІМЕЦЬКОЇ) МОВИ	79
Горєлова О. В.	
ТЕХНОЛОГІЯ LEGO – ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ЗАВДАНЬ ТА СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	81
Городецька О.А.	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	85
Городецька О.В.	
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ СОЛОМІЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ В УМОВАХ НОВОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	89
Гребіневич М. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЛІКАЦІЇ ДИСКУРСИВНОГО КОМПОНЕНТА КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНІК, ЯК ОДНИХ З ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПІДЛІТКІВ ГОВОРІННЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ВРАХОВУЮЧИ КОНТЕКСТ «НОВІЙ ШКОЛІ – ВЧИТЕЛЬ НОВОГО ПОКОЛІННЯ»	92
Karoline Dworschak	
PARENTAL EDUCATION AS A STARTING POINT FOR MORE ACADEMIC EQUITY.....	94

Демидаць С.Р. ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	97
Дем'янюк А.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	100
Дерев'яна Т. Р. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....	102
Джурило А.П. ДО ПИТАННЯ ПРО САМООЦІНЮВАННЯ ВЧИТЕЛІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ШКОЛАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	104
Домуховська М. Р., Серьогіна І. Ю. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК, ЯК ЧАСТИНА ОСВІТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	106
Домуховська М. Р., Серьогіна І. Ю. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА».....	108
Дранічнікова В.А. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	111
Древніцька О. І. АКМЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	114
Alla Durdas., Tetiana Harbuza CREATIVE WRITING IN LEARNING AND TEACHING A FOREIGN LANGUAGE.....	117
Жизномірська О. Я. ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ У ВИМІРІ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ЖИТТЄВИХ ПРІОРИТЕТІВ (НАУКОВИЙ ПОГЛЯД І. Д. БЕХА).....	120
Житницька А. А. ЄМОДЗІ – МОВА МАЙБУТНЬОГО ТА ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	122
Житомирський А. В. РОЛЬ САМООСВІТНЬОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГА ЩОДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.....	124
Жмурко О. Г. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	129

Зайченко І. В. СОФІЯ РУСОВА ПРО ПРОБЛЕМИ УЧИТЕЛЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «СВІТЛО» (Київ, 1910-1914).....	132
Zeuner Bağlan Özer YÜKSEKÖĞRETİMDE DİJİTALLEŞMENİN EĞİTİME ETKİLERİ.....	135
Lifang Zhang THE INTERGRATION OF MINDFUL EATING CURRICULUM IN UNDERGRADUATE EDUCATION.....	139
Зборовець Н. М. МЕТОДИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО (ДИСТАНЦІЙНОГО) НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.....	141
Іванюк Т. Г. МИСЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ТРЕНД МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....	144
Іщенко Л. В. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	148
Кавецький В. Є., Кавецька Р.Є. РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ НОВИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	150
Кириленко Н. І. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ.....	153
Клімкіна Н. Г. ПРОЕКЦІЯ ЗНАНЬ З НЕЙРОМЕНЕДЖМЕНТУ В ПРАКТИЧНОМУ ВТІЛЕННІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	157
Ковальова Т. С., Скоробагацька О. І. ВАЖЛИВІСТЬ ВОЛОДІТИ ПРОФЕСІЙНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ ДЛЯ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ ЖИТТЯ.....	161
Когут О.І. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУВАТИМУТЬ РЕАЛІЗАЦІЮ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: З ДОСВІДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОКІППО.....	162
Кодлюк Я. П. ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНІ ВМІННЯ І НАВИЧКИ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УСВІДОМЛЕНОГО ЧИТАННЯ.....	165
Козленко О. Г. НАВЧИТИ ВЧИТЕЛІВ СТВОРЮВАТИ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ.....	168

Козубцов І.М.	
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА КАФЕДРИ ВІЙСЬКОВО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВІЙНИ	170
Колодійчук О. Я.	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА ЗМІШАНОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	172
Кондирєва М. М.	
ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА: ПОБУДОВА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	174
Коненко Л. Б., Іваночко О. В.	
ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	180
Корогода І. І.	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ В УЧНІВ ПОЗИТИВНИХ МОТИВІВ УЧІННЯ...	183
Котова В. І.	
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ЯК АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	187
Кравчук О. М.	
ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ТЕЛЕФОНУ ЯК НАВЧАЛЬНОГО ЗАСОБУ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	189
Lian Dexin, Oksana Krychkivska	
THE WAY OF IDEOLOGICAL AND POLITICAL EDUCATION AS LEADING IN VOCATIONAL EDUCATION.....	192
Кухтяк С. Б., Кухтяк О. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ...	193
Кучер Л. А.	
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	196
Лаховська О. В.	
ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ХІМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	201
Лебедик Л. В.	
ПРОЄКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	203
Лещук Г. В., Заверуха А. О.	
ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ.....	206
Литвинюк Г. І.	
ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ.....	209
Логвись О.	
ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	212

Локшина О. І. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ В ОСВІТУ ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ: КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ.....	214
Магера Т.В. РОБОТА З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОКІППО).....	216
Майнаєв Ф. Я., Рибалко Л. С., Дін Жуцзе, Ван Чжо РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА	218
Маканик А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	220
Макаренко І. Є. РЕАЛІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОШКІЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ЗАСАДАХ ЛІДЕРСТВА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНО- ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛІВ.....	224
Максименко О. О., Глушко О. З. УЧИТЕЛЬСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ	226
Марфут Л. М. ГУМАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ.....	228
Маслова А.В., Гончарова О. А. ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	230
Матковська О. Є. ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	233
Мединська О.Я. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ.....	236
Метко А. Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ СТОЛЯРНИХ ВИРОБІВ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ У ЗАКЛАДІ ФПО.....	239
Митулинська О. Є. ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	242
Міняйлова А. В. ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ: СВІТОВИЙ ДОСВІД..	244
Мерена Н. М., Коротюк З. М. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПОКАЗНИК АДАПТАЦІЙНОГО РЕСУРСУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	246

Мойсеєнко О. М. ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	252
Молчанова О. М. МОЖЛИВОСТІ АРТКОУЧИНГУ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	254
Моначин І. Л., Дзюбановська І. В. ПРОЦЕС ПЕРЕЖИВАННЯ ТА АДАПТАЦІЯ ДО НОВОГО ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В ПЕРІОД ВІЙНИ.....	257
Мороз Т. В. СЛОВОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	260
Морозова О. О. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ГЛОБАЛІЗАЦІЯ».....	262
Мочук О.Б. ІНТЕРАКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ЯК ОДИН З КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В НУШ.....	264
Нікольська Н. В. ІННОВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ ЄС.....	268
Ноздрова О. П. ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	270
Нос Л. С. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ У КАНАДІ.....	273
Нощенко К.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ДО ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ ТЬЮТОРА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	275
Олексюк В.П., Олексюк О.Р. РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	278
Олійник Г.М. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДИТИНУ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	281
Олійник Н.Я. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА.....	284
Олійник О.Й. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	286

Онищук І. А., Доманюк О. М. ДО ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	289
Онищук Л.З. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕКСТІВ У ФОРМУВАННІ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	291
Павленко О. А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ ФІНЛЯНДІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	293
Петришин Л.Й. ОСОБЛИВОСТІ САМОВИРАЖЕННЯ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФАНДРАЙЗИНГУ.....	295
Петришин Л. Й., Кравчук О. П. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З НЕПОВНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЛЯ.....	297
Періг І. М. ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ «ДОСВІДЧЕНИЙ ВИКЛАДАЧ – СУЧАСНИЙ СТУДЕНТ»	301
Grażyna Piskorska KREATYWNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ W ZARZĄDZANIU PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI	304
Попеско А. П., Якименко С. І. ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	308
Правдівцева Л. В. ІННОВАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ В ОСВІТІ (метод проєктів).....	310
Продан І. П. НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	313
Ребуха Л.З. УНІВЕРСИТЕТИ МАЙБУТНЬОГО: ПОГЛЯДИ НА ВИЩУ ОСВІТУ	315
Christian Rudloff USE OF AUDIENCE RESPONSE SYSTEME (ARS) IN MATHEMATICS LESSONS AT SECONDARY LEVEL 1.....	318
Рубльова Н. О. ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ...320	
Рушак О. Д. ІННОВАЦІЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	323
Савченко А. О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В ЗВО ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	325

Семенча Л. Г., Шевякова Н. Л. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	327
Сесик О. О. ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	330
Сівак Ж. І. ПІДГОТОВКА КОМПЕТЕНТНОГО УЧНЯ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	333
Сівчук П. І. ВПЛИВ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПАРАДИГМИ ВИХОВАННЯ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА	335
Сідор І. В. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ УСПІШНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	336
Сіткар В. І., Сіткар С. В. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МЕДІАТОРІВ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ТЕХНІКИ.....	338
Сіткар Т. В., Сіткар Н.С. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕРАЦІЇ ВЧИТЕЛЕМ ПСИХОЛОГІЧНОГО САМОПОЧУТТЯ ДІТЕЙ В ШКОЛАХ ШВЕЦІЇ.....	347
Смерека Г.І. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	350
Смук Н.Р. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	354
Соболяк Л.Є., Павловська І.М. МЕХАНІЗМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В РОЗБУДОВІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗЗСО	358
Сокол М.О., Зенчака Андра, Юрив А.Ю. THE INFLUENCE OF EURO-INTEGRATION PROCESS INTO HIGHER EDUCATION SYSTEM.....	363
Сопільник М. П. МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО – ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЬОЇ ОСВІТИ.....	365
Сотніченко І. І. ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГА	367
Срібняк Т. В. НАОЧНІСТЬ В ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ.....	369

Степаненко В. В. ВИКОРИСТАННЯ 3D-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....	372
Степаненко В. І. ІНТЕРАКТИВНИЙ ПЛАКАТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	376
Степанова Т. В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	379
Стрельников В. Ю. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕНСИВНОГО ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	382
Стрийвус Н. Б. РОЛЬ СУЧАСНОГО УЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	384
Таєнчук О. В. ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ GOOGLE CLASSROOM У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	387
Трубавіна І. М., Чередниченко О. Ю., Недря К. М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОБОТИ ОСВІТЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	389
Olga Tsaryk, Nataliia Rybina PECULIARITIES OF SPEECH CULTURE IN ENGLISH-SPEAKING SOCIETY.....	391
Тютюнник І. С., Добрянська Н. В. МОЖЛИВОСТІ ТЕХНІКИ ГРАТАЖУ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСНОВ ГРАФІКИ.....	393
Ummugulsum Dohman UZAKTAN EĞİTİM SİSTEMİ VE UZAKTAN EĞİTİM ÖĞRETMENİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	396
Урмич О. М. ЗНАЧЕННЯ МЕТОДІВ ПРОЕКТІВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	399
Феленюк А. І., Главацька О.Л. ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ КЕРІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	401
Хома С.О. ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ НАРАТИВНОГО МЕТОДУ У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ.....	404

Thomas Bauer, Birgit Hoefler	
UKRAINE-CRISIS-SUPPORT FROM THE UNIVERSITY COLLEGE OF TEACHER EDUCATION VIENNA (= PH VIENNA) FOR CHILDREN, TEACHERS, PRINCIPALS AND PARENTS IN VIENNA VIA ERASMUS+ INTERNSHIPS.	408
Andrew M. Cwer	
PATRIOTIC EDUCATION IN THE CURRICULA OF SELECTED SUBJECTS OF MASS SCHOOL AS AN IMPORTANT ELEMENT OF DEFENSE EDUCATION (SELF-REFLECTION).....	410
Чекригіна Г. Б.	
БЛОГ ПЕДАГОГА ЯК СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ РЕСУРС.....	416
Чорна І. М., Бриндзя Г. З.	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....	420
Чорна І.М., Тимків С. Я.	
ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНОСТІ ТИПІВ ПАМ'ЯТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	423
Чорна І.М., Філюк Н. А.	
ДОСЛІДЖЕННЯ СІМЕЙНОЇ ТРИВОЖНОСТІ ЯК ФАКТОРА ВПЛИВУ НА ПСИХІКУ ДИТИНИ.....	425
Чорна О. М.	
СТВОРЕННЯ ДИДАКТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ «КРАВЕЦЬ» ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ LEARNINGAPPS.....	429
Чорненька О. М.	
ІНФОРМАЦІЙНА І ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИПУСКНИКА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ – ВИМОГА ЧАСУ.....	430
Чорний О. В.	
ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ....	433
Чугаєва О. А.	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	437
Шпак М. М.	
ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ: ПСИХОДИДАКТИЧНИЙ ПІДХІД.....	440
Яковичин Р. Я., Сидорська О. Я., Сохацькі Пьотр	
ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ....	442
Ярмолицька С.О.	
ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ПРОДУКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	446

розумових здібностей. Фандрайзинг відіграє важливу роль у формуванні творчих здібностей, він шукає задатки особистості до певної діяльності та способів їх реалізації у практичному сенсі. Творча ідея є одним з основних способів у фандрайзинговій діяльності заявити про себе, виявити власний творчий потенціал. Правильно зреалізована творча ідея привертає увагу оточення і виступає каталізатором до наступних майбутніх задумів.

Висновки. Можна констатувати, що до особливостей засобами фандрайзингу ми відносимо такі: усунення залежності від віртуальності; уникнення професійного вигорання та наповнення буденності новими можливостями; розвиток тверезої самовпевненості у собі та своїх силах, а також допомога в самореалізації; виявлення здібностей до активної творчої або розумової діяльності.

Залучення молоді до фандрайзингової діяльності є дуже різноманітною і вона не обмежується переліченими особливостями, адже молодь проявляє свій потенціал у різних сферах діяльності й створює навколо себе атмосферу успішної самореалізації та самовираження як в особистісних, так і в професійних сферах. Сама молодь не є цілком фандрайзинговою діяльністю, проте її залучення є засобом для досягнення позитивних змін і у житті молодих людей і у побудові кращого суспільства в цілому.

Література

1. Булах В. П. Синдром професійного вигорання як складний психофізіологічний феномен. *Медсестринство*. 2015, № 4. С.47–51.
2. Козак В. І. Фандрайзинг як інструмент розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Public Administration and Local Government*. 2018. С. 131–141.
3. Максимовська Н. О. Розвиток соціальної творчості студентської молоді у сфері дозвілля: анімаційний підхід. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2013, Вип.17(1). С.436–447.
4. Запит на партнерство. Молодь за демократію в Україні. Страсбург, 2020-2021. 12 с.
5. Петришин Л. Й. WEB-QUEST як інноваційна технологія підготовки креативних фахівців соціальної сфери. Інновації педагогічної освіти в умовах викликів сьогодення: монографія / за ред. С. Я. Харченка; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2019. 352 с./ С. 125–140.
6. Демуз І. Фандрайзинг і грантрайтинг як особливий фінансовий механізм міжнародної підтримки наукових проектів в Україні. *Економічний вісник університету*. 2019. № 43. С. 12–20.

Петришин Л. Й.,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Кравчук О. П.,

магістрант групи мСП-21 факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
kravchukzarvanytsia@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З НЕПОВНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЛЯ

Постановка проблеми. Соціалізація учнів являє собою складний безперервний процес, при якому, з одного боку, потреби окремо взятої особи адаптуються до потреб громадських, але ця адаптація не носить пасивний характер, що приводить до конформізму. З іншого, суспільство формує норми моралі і поведінки, педагогічно доцільних форм відносин між людьми у сім'ї, у школі, у позашкільних закладах, в інших оточуючих людину соціальних середовищах.

Позашкільна освіта вирішує питання емоційного, фізичного та інтелектуального розвитку особистості, формування її компетентностей.

Водночас позашкільна освіта сприяє забезпеченню потреб особистості у творчій самореалізації, її соціалізації, включенню в суспільні відносини, входженню у широкий світ. Тому коли ми беремо до уваги неповну сім'ю, то стає зрозуміло, що в даних типах сімей не до кінця виконуються ті чи інші функції або ж навпаки, деякі функції втрачені або частково не можуть виконуватись, то в такому випадку, соціалізація дітей в умовах позашкільля відіграє важливу і одну з найключовіших ролей, адже позашкільля впливає на соціалізацію дитини і може частково замінити і доповнювати певні сімейні функції, які не до кінця виконують в сімейному середовищі.

Особливістю позашкільної освіти є забезпечення вільного часу особистості, її надання в позашкільних навчальних закладах та інших соціальних інституціях.

Аналіз досліджень і публікацій. Варто сказати, що низка вчених займались процесом соціалізації людини, як окремого індивіда, а також соціалізацією дітей з неповних сімей і це власне такі науковці, як: Фролов С. С., Титкова Т. В., Антонов А. І., Черниш Н. Й., Фрідман М. Г., Солова В. М., Михайлова Л. М., Капська А. Й., Лукашевич М. П., Сисоєва М. Є., Минович І. І., Газман О. С., Трушкін А. Г., Березина Н. О., Усова А. І., Буянов М. І., Титаренко В. Я., Смирнова Є. М., Холостова Є. І., Заслуженюк В., Галагузова М. А., Семиченко В., Міщик Л. І., Боришевський М., Куликова Т. та інші. Вони вивчали різні соціально-педагогічні аспекти виховання та соціалізації дітей у неповних сім'ях.

Вивченням власне, процесу соціалізації людини протягом усього її життя займалися та продовжують займатись і досі такі науковці, як: Фролов С. С., Титкова Т. В., Антонов А. І., Черниш Н. Й., Фрідман М. Г., Солова В. М., Михайлова Л. М., Капська А. Й., Лукашевич М. П., Сисоєва М. Є., Минович І. І., Газман О. С., Трушкін А. Г., Березина Н. О. та інші.

Варто зазначити, що велике значення у процесі соціалізації відіграє сім'я, як перший і ключовий інститут виховання дитини. Роботи присвячені соціалізації дитини у сім'ї займались такі науковці, як: Кравченко Т. В., Нечаєвої А. М., Трофимюк Н. Г., Туленков М. Ф., Голованової Н. Ф., Маленкової Л. І., Пундик Л. Є., Голод С. І., Коваль М. Б., Ковальнової Л. Є. та інші дослідники.

Метою статті є проаналізувати особливості соціалізації дітей з неповних сімей в умовах позашкілля.

Виклад основного матеріалу. Поняття «соціалізація» (від латинського *socialis* – суспільний) все активніше використовується як наукова категорія представниками широкого спектра наук філософії, соціології, психології, політології, педагогіки й інших. Виникнення цього поняття в американській і французькій соціології відносять до кінця XIX століття і пов'язують з іменами американського соціолога Ф. Гіддінгса (1855-1931), який був американським соціологом і французького соціолога Г. Тарда (1843-1904) котрий був також соціологом і кримінологом і вважав, що соціальні явища за своєю природою є психічними.

Під соціалізацією в сучасній соціології зазвичай розуміють процес засвоєння індивідом зразків поведінки, психологічних механізмів, соціальних норм і цінностей, необхідних для успішного функціонування індивіда в даному суспільстві. Іншими словами, мова йде про придбання і нагромадження в процесі соціалізації індивідуального соціального досвіду, необхідного для нормальної життєдіяльності та взаємодії із соціальним оточенням в суспільстві.

Соціалізація охоплює всі процеси залучення до культури, комунікації і навчання, за допомогою яких людина набуває соціальну сутність і здатність брати участь у соціальному житті. У статті І. Кона і В. Ольшанського соціалізація визначається як «процес, у ході якого людська істота з визначеними особистісними задатками здобуває якості, необхідні їй для життєдіяльності». На відміну від близьких до категорії «соціалізація» таких понять, як «розвиток» і «виховання», вона охоплює процес і результати взаємодії індивіда з усією сукупністю соціальних впливів. Таким чином, соціалізація виступає як процес взаємодії індивіда із соціальним оточенням. У цьому вбачається певний відхід від розуміння пасивної ролі індивіда в процесі соціалізації [1].

Для позашкільних навчальних закладів освіти характерні дві основні функції педагогічного процесу: початкова, що спрямована на задоволення інтересів дитини до відповідного виду діяльності та основна – в результаті якої дитина формується як соціальна особистість.

Кожен педагог-позашкільник вносить у методичну роботу щось своє, пов'язане зі своєю творчою індивідуальністю, захопленнями, досвідом, а також досвідом та інтересами дітей, надає їм можливість прояву ініціативи та творчості, особистої самостійності організованості. Залучення дітей до ефективної діяльності в позашкільних навчальних закладах, створення сприятливих психолого-педагогічних умов для розвитку їх творчих здібностей вимагає від педагогів застосування певних методичних прийомів та врахування індивідуальних особливостей вихованців. Це здійснюється в процесі соціалізації особистості.

Позашкільні навчальні заклади належать до тих закладів, які проводять роботу у вільний від шкільних занять час. Дозвілля дітей – це сфера, у якій особливо яскраво та повнокровно розкриваються їх природні потреби у свободі та незалежності, активній діяльності та самовираженні. В умовах дозвілля

створюються неформальні колективи, що дають дітям і підліткам з неповних сімей можливість виступати в нових соціальних амплуа, займати ролі, що відрізняються від навчальної та пізнавальної діяльності. Дозвілля – особлива соціальна сфера, де діти задовольняють потреби в самоперевірці, самореалізації, самооцінці свого «Я», це зона активного спілкування, що задовольняє особисті інтереси, потреби в контактах.

Можна виділити наступні види соціально-педагогічної роботи в позашкільному навчальному закладі, які сприятимуть соціалізації дітей з неповних сімей:

- створення умов для здобуття додаткової освіти дітьми та підлітками шляхом їх участі в конкретно обраних видах діяльності, задоволення їх потреб в професійному самовизначенні, відповідно до їх інтересів та здібностей;
- організація разом із дітьми та підлітками їх змістовного дозвілля.
- сприяння впровадженню нових форм, методів і засобів навчання і виховання, широке використання методу колективних творчих справ та ін.;
- створення системи пошуку, розвитку, юних талантів і обдарувань для формування творчої та наукової еліти в різних галузях знань і суспільного життя; стимулювання творчого самовдосконалення дітей та молоді [2].

Визначальним теоретичним концептом компетентнісного підходу до виховання дітей та учнівської молоді у позашкільних навчальних закладах є врахування того, що саме ці заклади, як ніякі інші в освітній системі держави, з одного боку, забезпечують рівні стартові можливості для кожної дитини не лише у навчанні, але й у вихованні та розвитку, а з іншого – реалізацію кожною дитиною своїх потенційних можливостей, творчих здібностей, інтересів і потреб. Відтак, ефективний розвиток та формування особистості у навчально-виховному процесі позашкільного навчального пов'язується нами з оптимальним конструюванням навчально-виховного змісту, активними формами, методами та засобами його реалізації. За такого підходу, як зазначає І. Бех, «... утверджується спонтанна корпоративна організація, за якої окремих суб'єкт підпорядковується певним колективним цілям, що і визначає успішність його досягнення» [3, с. 19].

Схожу за своєю сутністю думку висловив Р. Мей, який розглядав процес формування й розвитку особистості як процес життєдіяльності вільної, духовно збагаченої й соціально інтегрованої особистості [4].

Актуальною в цьому контексті є думка В. Сухомлинського, що «...підліток стає справжньою людиною лише тоді, коли він уміє пильно вдивлятися не тільки в навколишній світ, а й у самого себе, коли він прагне пізнати не тільки речі і явища навколо себе, а і свій внутрішній світ, коли сили душі спрямовані на те, щоб зробити самого себе кращим, досконалішим» [5, с. 229].

Висновки. Таким чином, проаналізувавши особливості соціалізації дітей з неповних сімей в умовах позашкілля ми дійшли висновку, що позашкільна діяльність відіграє важливу роль у соціалізації дітей з неповних сімей, шляхом залучення їх до певного роду занять, які позитивно сприяють на їх розвиток. Тим самим позашкільна освіта – цілеспрямований процес і результат навчання, виховання, розвитку та соціалізації особистості у вільний час у позашкільних навчальних закладах та інших соціальних інституціях, які позитивно впливають на їх розвиток цінностей і норм поведінки в цій роботі виступало як елемент цілеспрямованої соціалізації учнів.

Література

1. Особливості соціалізації дітей у неповних сім'ях. URL: https://knowledge.allbest.ru/sociology/3c0b65635b2bc79b5c43a89421316c37_0.html (дата звернення : 29.11.2021).
2. Боровська О. В. Створення умов успішної соціалізації вихованців у закладі позашкільної освіти / Олена Валентинівна Боровська. 2018. С. 34.
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Д. Бех. К. : Академвидав, 2012. 256 с.
4. Rodgers C. R. Person to person / C. R. Rodgers, B. Stevens // The problem of being human. N.Y. : Simon and Schuster. 1967. V. 5. P. 341–384.
5. Мей Р. Искусство психологического консультирования : пер. с англ. / Р. Мей. П. Класс, 1994. 144 с.

Періг І.М.

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя
irenpm79@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ «ДОСВІДЧЕНИЙ ВИКЛАДАЧ-СУЧАСНИЙ СТУДЕНТ»

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Згідно сучасних стандартів вищої освіти в основі освітнього процесу покладено студентоцентризований підхід, який передбачає посилення ролі здобувача як рівного учасника процесу навчання – від пасивного слухача до активного, який може впливати на процес отримання знань, компетенцій і навичок, самостійно формулювати власні інтереси та потреби. З точки зору принципу студентоцентризованості здобувач вищої освіти є суб'єктом із власними унікальними інтересами, потребами, досвідом, і який спроможний бути автономним і відповідальним учасником освітнього процесу. Важливою умовою забезпечення якісного освітнього процесу є налагоджена комунікація між викладачем і студентом.

З одного боку, досвідчений викладач володіє компетентністю, педагогічними вміннями, методологією науки, власною методикою подання навчального матеріалу, творчими напрацюваннями в професії, відпрацьованими формами взаємодії, індивідуальним стилем педагогічної діяльності, а з іншого боку, він повинен відповідати новим вимогам часу, а саме: бути інформаційно компетентним, орієнтуватися в нових педагогічних